

VAIKUTA
VESIIN

Vesiensuojelun tehostamisohjelman avustukset: Vesistökunnostukset ja maa-ja metsätalouden vesienhallinta

Vesiensuojelun tehostamisohjelman valtakunnallinen hakuinfo 20.9.2022

Jenni Jäänheimo ja Johanna Helkimo

Ympäristöministeriö

Toimintaa ohjaavat vesienhoitosuunnitelmat

- Perustuu lakiin vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004)
 - Vesipuitedirektiivi (2000/60/EC)
 - Ns. sisädirektiivit pohjavesistä (2006/118/EC) ja prioriteettiaineista (2008/105/EC, 2013/39/EU)
 - Suunnittelu yhteensovitetaan merenhoidon ja tulvariskien hallinnan kanssa
- Lähtökohtana ovat vesienhoitoalueet, joille ELY-keskukset ovat laatineet vesienhoitosuunnitelmat ja toimenpideohjelmat yhteistyössä sidosryhmien kanssa
- Tavoitteena saavuttaa kaikkien pinta- ja pohjavesien hyvä tila eikä niiden tila saa heikentyä; koskee myös rannikkovesiä
- **Valtioneuvosto on hyväksynyt uudet vesienhoitosuunnitelmat 2022-2027**
- Toteutumisesta vastaavat YM, MMM, ELY –keskukset sekä SYKE JA LUKE

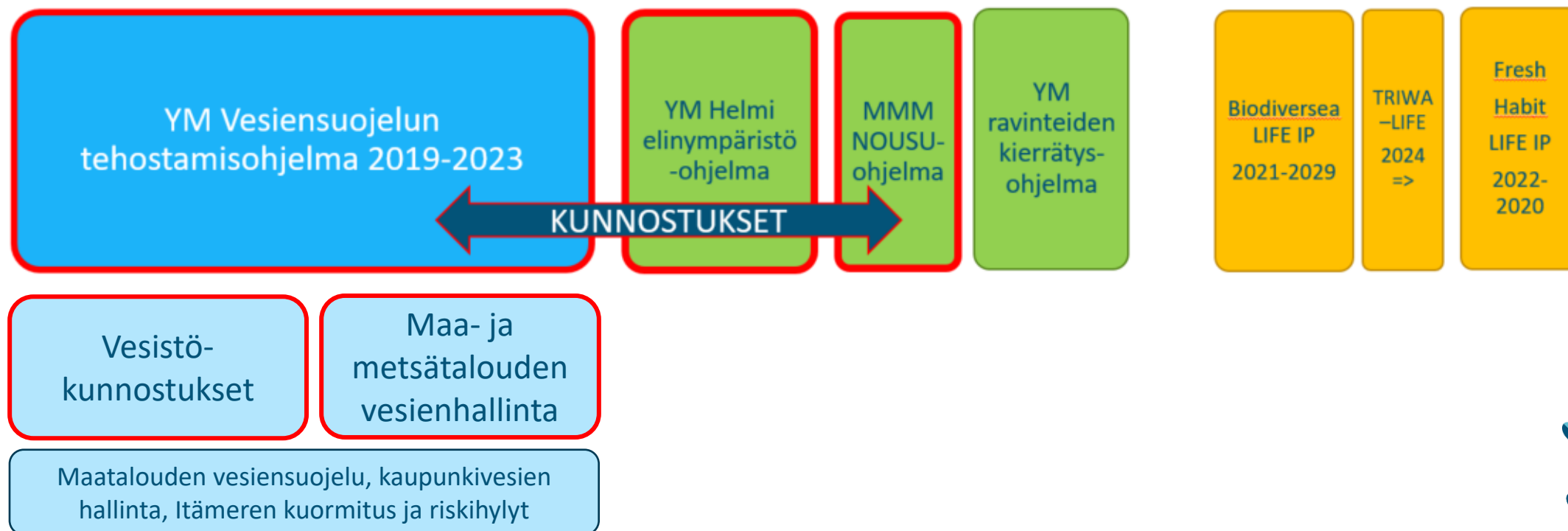

Suunnitelmista toimeenpanoon

- Vesienhoito on yhteiskunnan eri sektoreita laajasti leikkaavaa toimintaa
=> onnistumisen edellytyksenä on yhteistyö ja sitoutuminen
- Toteutusta edistävät alueelliset yhteistyöryhmät ja muut asiantuntijaverkostot
- Vesienhoidossa omat ELY-keskuskohtaiset alueelliset toimenpideohjelmat
+ merenhoidon toimenpideohjelma
- Toimeenpanoa tehostavat myös YM ja MMM hallinnonalan ohjelmat
- Lisäksi isoja strategisia, osin EU –rahoitteisia hankkeita

Vesienhoitosuunnitelmat 2022-2027: Toteutusta tukevat ohjelmat ja hankkeet

Vesistökunnostukset: Mitä avustetaan?

- Kohdevesistö on hyvää huonommassa tilassa tai tilan säilymiseen kohdistuu riski
- Toimenpiteiden ensisijaisena tavoitteena tulee olla vesien tilan parantaminen
- Tilaa parantamalla voidaan saavuttaa hyötyjä, jotka palvelevat laajasti alueen asukkaita ja virkistyskäyttäjiä
- Hankkeeseen voi kuulua sekä vesistössä että valuma-alueella tehtäviä vesiensuojeluratkaisuja (pois lukien maanparannusaineiden peltolevitys tai toimenpiteet, joihin on muuta julkista rahoitusta)
- Asiantuntijaverkostojen vahvistamiseen ja viestintään keskittyvien hankkeiden pitää sisältää myös konkreettisia vesien tilaa parantavia toimenpiteitä
- Vaiheistettujen hankkeiden tulee tuottaa avustusta vastaavat konkreettiset tai jatkohyödynnettävät tulokset kussakin hankevaiheessa riippumatta niiden jatkorahoituksesta

Hankkeilta toivotaan entistä vahvempaa valuma-aluelähtöistä yhteistyötä sekä toisiaan tukevien hankkeiden järjestelmällistä toteuttamista

- Hoito- ja poistokalastustoimenpiteissä toivotaan kiinnitettävän huomiota saaliin jatkohyödyntämiseen

Vesistökunnostukset: avustuksen määrä, hakijat ja hakeminen

- Hakijana voi olla yhteisö, yhdistys, toiminimi kunta, yritys, tai jokin yksityinen tah
- Omarahoitusosuus yleensä 50% hyväksyttävistä toteutuneista kustannuksista
 - Hankkeissa, jotka edistävät merkittävästi vesien- ja merenhoidon tavoitteita kohdevesistössä tai yleisemmällä tasolla esim. tuottamalla laaja-alaiseen käyttöön sovellettavia menetelmiä, voi avustuksen osuus olla korkeampi
- Omarahoitusosuutta on mahdollista tietyin edellytyksin kattaa myös talkootyöllä
- Taloudellinen toiminta ei este hakemiselle, mutta vaikuttaa tuen määrään ja ehtoihin
- Tarkempia tietoja tukikelpoisista kustannuksista kannattaa kysyä ELY-keskuksesta
- **Haku auki alueellisissa ELY –keskuksissa 18.10. – 30.11. 2022**

Maa- ja metsätalouden vesienhallintahaku 2022

Maa- ja metsätalouden vesienhallinnan avustushaku 2022

© Pinja Kasvio

Tavoitteena:

- Monitavoitteiset valuma-alueiden lähtöisen vesienhallinnan edistyminen, joilla parannetaan vesien tilaa huomioiden ilmastomuutoksen vaikutukset ja luonnon monimuotoisuus. (Maa- ja metsätalouden vesitalouden suuntaviivat muuttuvassa ympäristössä)
 - Vaikutetaan veden pidättämiseen, veden laatuun ja määrään valuma-alueella, uomissa, pelloilla ja metsissä
- YM toivoo erityisesti tuloksia vesienhallinnan saralla
 - maa- ja metsätalouden vesienhallinnan osalta keinojen ja toimien löytymistä valuma-alueiden lähtöisten kokonaisvaltaisen suunnittelun ja toteutumisen yleistymiseen Suomessa
 - Luonnonmukaisen vesirakentamisen yleistyminen, luontopohjaiset ratkaisut, miten käytäntöön
- Vaikuttavuus syntyy pääosin
 - vesistöihin kohdistuvien paineiden eli ravinne- ja kiintoainekuormituksen vähentämisen kautta kuormituksen vähenemiseen
 - ymmärrystä lisääminen erilaisten toimenpiteiden vaikutuksista ja toimivuudesta muuttuvassa ilmastossa
 - maaperävaikutukset
 - luonnon monimuotoisuusvaikutukset
 - edellä mainituilla on vaikutusta tuottavuuteen, toimintaedellytyksiin ympäristövaikutusten lisäksi

Maa- ja metsätalouden vesienhallinnan avustushaku 2022

Tuetaan:

- Valuma-alueilla toteutettavien erityisesti luonnonmukaisia vesienhallinta- ja suojeluratkaisuja, joissa parannetaan vesistöjen tilaan ja hallintaan vesimääriä
 - Suunnittelua, edistämistä, toteuttamista ja kehitetään valuma-alueella esimerkkeinä;
 - vesienhallinnan ja valuma-aluekunnostuksien yleissuunnittelu ja konkreettisten toimien toteutus.
 - avustaa maa- ja metsätaloustoimijoiden välisen yhteistyön lisäämistä.
 - koulutusta, tiedonvälitystä ja oppimateriaalin tuottamista esimerkiksi suunnittelijoille, neuvojille, urakoitsijoille sekä maanomistajille.
 - Luonnonmukaisen vesienhallinnan toimia ovat esimerkiksi kosteikot, kaksitasouomat, uomien ennallistaminen ja muut vettä pidättävät ratkaisut.
- Avustuksen osuus on pääsääntöisesti 50 % hyväksyttävistä kustannuksista
 - Hankkeissa, jotka edistävät merkittävästi vesien- ja merenhoidon tavoitteita kohdevesistössä tai yleisemmällä tasolla esim. tuottamalla laaja-alaiseen käyttöön sovellettavia menetelmiä, voi avustuksen osuus olla korkeampi.
- Pohjois-Pohjanmaan ELY –keskus hallinnoi ja valmistelee rahoituspäätökset
- Haku auki **18.10. – 30.11.2022 Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus**

Hankkeilta odotetaan

- Aktiivista viestintää ja siitä myös ympäristöministeriölle etukäteen informointia, jotta voidaan jakaa myös ministeriön kanavissa
- Ennakkoluulotonta otetta, valuma-aluelähtöinen tarkastelu edellyttää uudistavaa otetta
- Kumppanuuksien laajentamista alueella ja aktiivista keskustelua maanomistajien ja muiden toimijoiden kanssa
- Tulosten jalkauttamista hankeaikana ja pohdintaa jatkosta sen jälkeen
- Hankkeen vaikutusten pohdintaa ja miten sitä tulisi seurata jatkossa

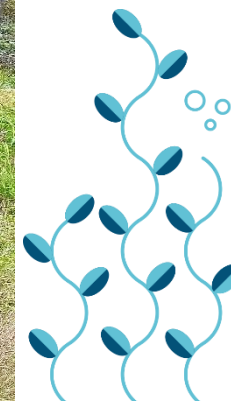

VAIKUTA
VESIIN

Mitä on jo tehty ?
Tehostamisohjelman tuloksia

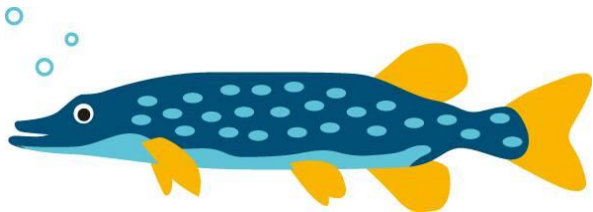
Vesiensuojelun tehostamisohjelma tekee ja tukee laaja-alaista yhteistyötä

- Ohjelmaa on toteuttamassa yli 800 tahoa.
- Sidosryhmätilaisuuksia järjestetty noin 650 kpl
- Niihin on osallistunut yli 11 000 henkilöä
- Viestintätuotteita on valmistunut noin 850 kpl
- Asiantuntija-artikkeleita ja tieteellisiä julkaisuja valmistunut 73 kpl
- Uusia kunnostusverkostoja perustettu ja aktivoitu
- YM ja MMM ohjaavat ohjelman toimia yhdessä

Kunnostustoimijat aktivoituneet ja verkostoituneet

- 580 toimijaa toteuttamassa kunnostuksia
- Yli 750 hanketta toteutunut/käynnissä
 - 330 vesistössä toteutetaan konkreettisia kunnostuksia
 - 150 kohteessa suunnitellaan kunnostusta tai edistetään toimijoiden verkostoitumista ja neuvontaa
- Uusia kuntia ja muita toimijoita tullut mukaan
- Kaikissa maakunnissa alueelliset verkostoimijat aktiivisia hanketoiminnassa
- Vesialan osaamishankkeen kunnostuskoulutukseen osallistui 118 henkilöä

Maa- ja metsätalouden vesienhallinnan yhteistyö ja tietopohja vahvistuu

- Alettu rakentamaan valuma-aluekohtaisia vesiensuojelun ja-hallinnan yhteistyömalleja.
 - 35 vesienhallinnan menetelmää testattu
 - 15 valuma-aluesuunnitelmaa valmistunut yhteistyössä 600 maanomistajan kanssa
- Tietopohja kaksitasouomista ja muista luonnonmukaisista menetelmistä vahvistuu
- Kaksitasouomien mitoitustaskuri ja suunnitteluohjeistus valmistunut
- Alueelliset vesienhallinnan pilotit käynnistyvät syksyllä 2022

Helmi- elinympäristöohjelma 2021-2030:

Kunta-Helmi ja Järjestö-Helmi

Helmi-elinympäristöohjelma 2021-2030

Helmi-ohjelma vahvistaa luonnon monimuotoisuutta

- Kunnostamalla lintuvesiä- ja kosteikoita rantoineen
 - Hoitamalla ja kunnostamalla pienvesiä ja rantaluontoa, kuten hiekkarantoja
 - Kunnostamalla ja hoitamalla perinnebiotooppeja
 - Hoitamalla metsäisiä elinympäristöjä, kuten lehtoja ja paahdealueita
 - Suojelemalla ja ennallistamalla soita
-
- Toimia tehdään sekä suojelualueilla että niiden ulkopuolella
 - Metsähallituksen ja ELY-keskuksien kautta on tunnistettu yli 150 pienvesi- ja rantaluontokohdett
 - Osa kohteista edellyttää inventointitietojen tarkentamista tai kunnostussuunnitelmien laatimista

Pikkuapollo

Kunta- ja Järjestö-Helmi

- Asetuksella mahdollistettu valtionavustuslain mukaisten avustusten myöntäminen Helmi-ohjelman tavoitteita edistäviin, luonnon monimuotoisuutta parantaviin ja turvaaviin hankkeisiin kunnille, kuntayhtymille, yhdistyksille ja säätiöille.
- Avustusprosentti on enintään 80% tai erityisillä perusteilla enintään 95%
- Erityisenä perusteluna toimien toteuttaminen vapaaehtoistyönä tai erityisen merkittävät luontoarvot.
- 1. hakukierros 2020 oli kunnille ja vuonna 2021 haku avattiin kunnille ja järjestöille
- **Seuraava haku 15.9-31.10.2022**

Avustusten tarkoitus

- Avustettavien hankkeiden tulee tähdätä konkreettisiin ennallistamis-, kunnostus- ja hoitotoimiin Helmi-ohjelmassa mukana olevien elinympäristöjen tilan parantamiseksi.
- Hankkeita voidaan suunnitella yksittäisille kohteille, tai ne voivat yhdistää useita eri kohteita ja teemoja ja hyödyttää siten laajoja ekologisia kokonaisuuksia.
- Avustusta voivat hakea kunnat, kuntayhtymät, ja muut kuntaomisteiset toimijat, yhdistykset, säätiöt, yhteisten vesialueiden osakaskunnat sekä näiden yhteenliittymät eli kalatalousalueet. Hakijat voivat myös tehdä yhteishankkeita.
- Kartoituksia, suunnitelmia ja lupaprosesseja voidaan sisällyttää hankkeisiin silloin, kun myös konkreettiset kunnostus- tai hoitotoimet tehdään saman hankkeen aikana tai niihin on muu rahoitus ja osoitettavissa oleva aikataulu.
- Avustettavien hankkeiden toivotaan myös tuottavan uusia menetelmiä ja toimintamalleja elinympäristöjen hoitoon.

Yhteenveto

- ELY-keskusten ja Metsähallituksen luontopalvelujen suunnitelmissa toteuttaa noin 120 pienvesien kunnostuskohdetta.
- Metsähallituksella vahva panostus purokunnostuksiin, ELY-keskuksilla erityisesti lähteitä ja rantaluontokohteita.
- Rantaluontokohteita ja rannikon pienvesikohteita saadaan toteutukseen huomattavasti enemmän kuin edellisenä vuotena.

Suokukko

Tule mukaan ja valmistaudu syksyn hakuihin!

- Vesistökunnostusten ja vesienhallinnan avustushaku 18.10.-30.11.2022

Muita hakuja:

- Kunta- ja Järjestö-Helmen haku 15.9-31.10.2022
- Seuraava RAKI haku syksyllä? YM Riikka Malila
- Maa- ja metsätalouden vesienhallinnan edistämisen avustushaku - ely - ELY-keskus
- Vesistökunnostuksen sekä maa- ja metsätalouden vesienhallinnan rahoitushaku – Ympäristöministeriö

Laajempi kattaus ja
rahoituskalenteri:

rahatpintaan.fi/